

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาพฤติกรรมกรรมการรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับ การถือมั่งสวัติของสมาชิกพุทธสถานสันติอโศก ซึ่งเป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด จำนวน 286 คน โดยการออกแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ แล้วนำไปสัมภาษณ์สมาชิกพุทธสถาน- สันติอโศก แขวงคลองกุ่ม เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ฯ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาความแตกต่างของ คุณสมบัติของสมาชิกที่ยอมรับการถือมั่งสวัติเร็ว และสมาชิกที่ยอมรับการถือมั่งสวัติช้าอีกด้วย เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามแล้ว นำมาลงรหัสวิเคราะห์หาควเคราะห์คอมพิวเตอร์ โดยใช้ โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science) ผลจากการ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 286 ฉบับ ได้ผลดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ภูมิหลังทั่วไปของสมาชิก

สมาชิกพุทธสถานสันติอโศก จำนวน 286 คน เป็นเพศชาย 115 คน เพศหญิง 171 คน มีอายุระหว่าง 16-65 ปี ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 20-29 ปี และอายุเฉลี่ย 35.2 ปี การศึกษาส่วนใหญ่จบชั้นอนุปริญญา มีอาชีพรับราชการเป็นจำนวนสูงสุด รายได้ เฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3,100-4,000 บาทต่อเดือน จำนวนครึ่งหนึ่งของสมาชิกเป็นผู้มีสถานภาพ สมรสแต่งงาน

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับพุทธสถานสันติอโศก

สมาชิกจำนวนสูงสุดมาที่พุทธสถานสันติอโศก เพราะเป็นผู้สนใจแหล่งเผยแผ่พุทธศาสนา ส่วนใหญ่เป็นผู้ไม่เคยปฏิบัติตามคำสอนทางศาสนาของสำนักอื่น ๆ มาก่อน และจำนวนสูงสุด ของสมาชิกมีอายุการเข้ามาเป็นสมาชิกของพุทธสถานสันติอโศกเป็นระยะเวลา 1-3 ปี

เรื่องอาหารมังสวิรัติจากสื่อเฉพาะกิจ ผู้เปิดรับบ่อยครั้งมากเป็นผู้ยอมรับเร็ว แต่ในระคับการยอมรับนั้น ผู้เปิดรับบ่อยครั้งปานกลางเป็นผู้ยอมรับทุกชั้นตอน

การเปรียบเทียบระยะเวลาการยอมรับและระคับการยอมรับการถือมังสวิรัต กับคุณสมบัติของสมาชิก เช่น เพศ อายุ ระคับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรส พบว่า ค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการยอมรับ เพศหญิงสูงกว่าเพศชาย แต่ค่าเฉลี่ยของระคับการยอมรับของเพศชายสูงกว่าเพศหญิง ผู้มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยในการยอมรับเร็วสูงกว่าวัยอื่น ๆ และยังเป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยของระคับการยอมรับสูงกว่าวัยอื่น ๆ ค้วย สมาชิกที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยในระยะเวลาการยอมรับสูงสุด และกลุ่มผู้มีระคับการศึกษา ป.1-ป.4 เป็นกลุ่มที่มีค่าเฉลี่ยในระคับการยอมรับสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ สมาชิกที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรมีระยะเวลาและระคับการยอมรับสูงสุดกว่าทุกอาชีพ สมาชิกที่มีรายได้ 2,001-3,000 บาท เป็นผู้ที่มีค่าเฉลี่ยในการยอมรับทั้งระยะเวลาและระคับการยอมรับสูงสุด ผู้มีสถานภาพสมรสหย่า มีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการยอมรับสูงกว่าสถานภาพสมรสอื่น แต่ในระคับของการยอมรับ ผู้มีสถานภาพสมรสอื่น ๆ เช่น หม้าย หรือแยกกันอยู่เป็นผู้มีค่าเฉลี่ยระคับการยอมรับสูง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. จากสมมติฐานข้อที่ 1 ซึ่งตั้งไว้ว่า นักบวชเป็นแหล่งข่าวสารเกี่ยวกับแนวความคิดในการถือมังสวิรัตของสมาชิกพุทธสถานสันติโคศมากกว่าสื่อชนิดอื่น ๆ ผลการวิจัยปรากฏว่าเป็นไปตามสมมติฐาน คือสมาชิกส่วนใหญ่ยอมรับการถือมังสวิรัตเพราะได้แนวคิดจากนักบวชของพุทธสถานสันติโคศ

ผลของการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโรเจอร์สและเมเนน (Rogers and Meynen) ซึ่งศึกษาวิจัยสื่อที่ก่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการเผยแพร่แนวกรรมในประเทศไทย โคลัมเบีย และพบว่า อิทธิพลของสื่อบุคคลเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดในการชักจูงใจรับแนวกรรม และยังสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการไร้อาหารของ เดฟา กรีซ เอฟเฟรน (Defa Greez Efren)

ซึ่งศึกษาเรื่องการใช้สื่อเกี่ยวกับกิจกรรมในโรงนาแก่เกษตรกร พบว่าสื่อที่ใช้เป็นแหล่งความรู้แก่เกษตรกรมากที่สุด คือสื่อบุคคล เช่น เกี่ยวกับการศึกษาวิจัยของ เปโดร บัวโน (Pedro Bueno) ซึ่งศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการยอมรับยาปราบศัตรูพืชในหมู่บ้านของประเทศฟิลิปปินส์ พบว่าสื่อมวลชนไม่มีผลในชั้นยอมรับ แต่สื่อบุคคลจะมีผลมากที่สุด

นอกจากนี้งานวิจัยในประเทศไทย ซึ่งพรพิมล วรคิลก ได้ศึกษาพฤติกรรมการรับข่าวสารที่มีผลต่อการยอมรับการปลูกกาแฟของเกษตรกร กิ่งอำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร ก็พบว่า สื่อบุคคลมีผลต่อการยอมรับมากที่สุด

2. จากสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่าสมาชิกที่มีความถี่มากในการเปิดรับสารทั่วไปจากสื่อมวลชนจะเป็นผู้ที่มีความถี่มากในการเปิดรับสารทั่วไปจากสื่อบุคคล และจะเป็นผู้ที่มีความถี่มากในการเปิดรับสารเรื่องอาหารมังสวิรัติจากสื่อเฉพาะกิจด้วย ผลการวิจัยปรากฏว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน คือผู้ที่มีความถี่ในการเปิดรับสารทั่วไปในระดับปานกลาง จะเป็นผู้ที่มีความถี่มากในการเปิดรับสารทั่วไปจากสื่อบุคคล และเป็นผู้ที่มีความถี่มากในการเปิดรับสารเรื่องอาหารมังสวิรัติจากสื่อเฉพาะกิจด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ในสมมติฐานข้อนี้ผู้เปิดรับสื่อมวลชนด้วยความถี่มากกลับไม่ใช่ผู้ที่เปิดรับสื่อบุคคลด้วยความถี่มาก ในขณะที่ผู้เปิดรับสื่อมวลชนในระดับความถี่ปานกลางกลับมีความถี่มากในการเปิดรับสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

3. จากสมมติฐานข้อที่ 3 ซึ่งตั้งไว้ว่า สมาชิกที่มีความถี่ในการเปิดรับสารทั่วไปและสารเรื่องอาหารมังสวิรัติต่างกัน จะมีพฤติกรรมการยอมรับการถือมังสวิรัติต่างกันทั้งระยะเวลาและระดับการยอมรับ จากผลการวิจัยพบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่มีความแตกต่างกันบ้างในความถี่ระดับปานกลางกับการยอมรับเร็วและการยอมรับทุกขั้นตอนในสื่อมวลชน ส่วนสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจนั้นสมาชิกที่มีความถี่มากในการเปิดรับจะมีการยอมรับเร็วและการยอมรับทุกขั้นตอน ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของคณิต มานพวงศ์ ซึ่งศึกษาเรื่องปัจจัยบางประการที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับวิทยาการแผนใหม่ของเกษตรกรเจ้าของสวนยาง หมู่ที่ 2 ตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช และพบว่า เกษตรกรที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่หน่วยส่งเสริมการเกษตรบ่อยครั้งและสม่ำเสมอจะยอมรับวิทยาการแผนใหม่ได้มากกว่าและรวดเร็วกว่าผู้ที่ติดต่อกับเจ้าหน้าที่น้อยครั้งหรือไม่ติดต่อเลย

และจากสมมติฐานข้อนี้ ก็เป็นที่น่าสังเกตประการหนึ่งว่า สมาชิกที่มีความดีมาก ในการเปิดรับสารทั่วไปจากสื่อมวลชนนั้นไม่มีความสอดคล้องกับการยอมรับเร็วหรือการยอมรับ ทุกชั้นตอนของสมาชิก ซึ่งต่างกับความดีในการรับสารจากสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจ

4. จากสมมติฐานข้อ 4 ซึ่งตั้งสมมติฐานเอาไว้ว่า สมาชิกที่ต่างเพศกัน มีอายุ รักระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และสถานภาพสมรสต่างกัน มีพฤติกรรมการยอมรับการถือ มังสวิวัตน์ต่างกัน ทั้งระยะเวลาการยอมรับ และระดับการยอมรับ จากผลการวิจัยพบว่าเป็นไป ตามสมมติฐาน ซึ่งอธิบายได้ดังนี้

4.1 เพศหญิงยอมรับเร็วกว่าเพศชาย ซึ่งมีงานวิจัยหลายอันพบว่า เพศหญิง ถูกใจได้ง่ายกว่าเพศชาย¹ แต่ในระบับการยอมรับ เพศชายจะมีระดับการยอมรับสูงกว่า เพศหญิงเล็กน้อย ซึ่งอาจจะเป็นไปตามหลักที่ว่าเพศชายมีเหตุผลและการตัดสินใจที่แน่นอน มั่นคงกว่าเพศหญิง²

4.2 ผู้มีอายุในวัยสูงจาก 60 ปีขึ้นไปเป็นผู้ยอมรับการถือมังสวิวัตน์เร็วและ มีระดับการยอมรับสูง แต่จำนวนของผู้สูงอายุกว่า 60 ปีขึ้นไปมีจำนวนร้อยละ 3.1 ของสมาชิก เท่านั้น

4.3 ผู้มีระดับการศึกษาทำมื่อตราการยอมรับสูงกว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูง ทั้งนี้อาจจะดูเหมือนว่าขัดแย้งงานวิจัยที่พบว่า ผู้มีระดับการศึกษาสูงมีการยอมรับนวัตกรรมได้เร็ว แต่ในความเป็นจริงแล้ว การรับนวัตกรรมทางชนิดกันอาจมีผลต่างกันได้ เช่น การยอมรับนวัตกรรม การถือมังสวิวัตน์ผู้มีระดับการศึกษาต่ำยอมรับเร็วและเคร่งครัดกว่าผู้มีระดับการศึกษาสูง เพราะ การถือมังสวิวัตน์เป็นนวัตกรรมที่เป็นความเชื่อที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดเฉพาะบุคคล การสื่อสารเพื่อ

¹ ปรมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์ (กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์, 2526), หน้า 105.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

จึงใจเป็นวิธีการหนึ่งเท่านั้น ส่วนการยอมรับของสมาชิกขึ้นอยู่กับการใคร่ครวญผลดีผลเสียต่าง ๆ ผู้มีระดับการศึกษาต่ำอาจเชื่อถือผู้อื่นบุคคลที่มากกว่าจะโคคโคไคร่ตรงควยเหตุผลของตนเอง

4.4 สมาชิกที่มีรายไ้ระดับค่อนข้างต่ำ มีการยอมรับเร็วและยอมรับทุกชั้นคอนสูงกว่าผู้มีรายไ้ระดับอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี ความแตกต่างระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับสารของสมาชิกกับการยอมรับการถือมั่งสวัริติที่พบจากการวิจัยครั้งนี้จะเห็นได้ว่ามีลักษณะที่กระจายค่อนข้างสูง ทั้งค่านคุณลักษณะส่วนตัวและพฤติกรรมการเปิดรับสารของสมาชิก การเลือกรับสื่อมีลักษณะกระจายไปต่าง ๆ ไม่มีจำนวนตัวเลขที่แสดงความเข้มข้นในพฤติกรรมการรับสาร นอกจากนี้การยอมรับการถือมั่งสวัริติที่มีลักษณะกระจายเริ่มจากค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการยอมรับซึ่งมีค่าสูงสุดเท่ากับ 3 พบว่าค่าเฉลี่ยของสมาชิกเรื่องระยะเวลาการยอมรับมีค่าคะแนนตั้งแต่ 2 ขึ้นไป ส่วนค่าเฉลี่ยของระดับการยอมรับซึ่งมีค่าสูงสุดเท่ากับ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยของสมาชิกเกี่ยวกับระดับการยอมรับมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 1 ขึ้นไป แสดงว่าค่าเฉลี่ยในการยอมรับการถือมั่งสวัริติทั้งระยะเวลาการยอมรับ และระดับการยอมรับอยู่ในเกณฑ์สูง และแตกต่างกันบ้างเพียงเล็กน้อย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation) ซึ่งเป็นค่าบอกการกระจายในกลุ่มของแต่ละกลุ่ม มีลักษณะการกระจายของแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกัน ยกเว้นในเรื่องต่อไปนี้

1. การเปรียบเทียบระยะเวลาการยอมรับกับอายุของสมาชิกพบว่า กลุ่มผู้มีวัยสูงกว่า 60 ปีขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยของระยะเวลาการยอมรับเร็วสูง (2.88) แต่มีค่าการกระจายในกลุ่มต่ำคือมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.44 ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย 15.38 แสดงถึงการกระจายในกลุ่มมีน้อย แต่การยอมรับของกลุ่มสมาชิกที่มีวัย 60 ปีกลับมีค่าการกระจายสูง (C.V. = 52.91) ระหว่างผู้ยอมรับทุกชั้นคอนกับผู้ยอมรับบางชั้นคอน

2. การเปรียบเทียบระยะเวลาการยอมรับการถือมั่งสวัริติกับระดับการศึกษาของสมาชิกพบว่า กลุ่มผู้ไม่เข้าโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยในการยอมรับสูงสุดเท่ากับ 3 แต่สมาชิกกลุ่มนี้มีเพียงร้อยละ 1 ของสมาชิกทั้งหมด จึงเป็นกรยอมรับที่ไม่มีการกระจายในกลุ่ม

3. การเปรียบเทียบระยะเวลาการยอมรับกับอาชีพของสมาชิก พบว่าสมาชิกที่มีอาชีพเกษตรกรเป็นผู้มีระยะเวลาการยอมรับและระดับการยอมรับที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ 3 และ 2 ตามลำดับ โดยไม่มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือค่าสัมประสิทธิ์การกระจายในกลุ่ม แต่จำนวนสมาชิกที่มีอาชีพเกษตรกรคิดเป็นเพียงร้อยละ 0.3 ของสมาชิกทั้งหมดเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับแหล่งสื่อที่เผยแพร่เรื่องอาหารมังสวิรัต และเพื่อทราบพฤติกรรมการรับข่าวสารและการยอมรับการถือมังสวิรัตของสมาชิกพุทธสถานสันติอโศก ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกพุทธสถานสันติอโศกได้รับสารเรื่องอาหารมังสวิรัตจากสื่อชนิดต่าง ๆ และมีการนำไปปฏิบัติจนทำให้สมาชิกของพุทธสถานสันติอโศกมีจำนวนเพิ่มขึ้น ๆ ทุกปี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ควรทำการเผยแพร่เรื่องอาหารมังสวิรัตให้มากขึ้น ด้วยการเสนอคุณค่าและประโยชน์ของอาหาร เช่น คุณค่าจากถั่วเหลือง การประหยัดและโภชนาการที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ ไม่ควรนำเรื่องอาหารมังสวิรัตไปเน้นความเกี่ยวข้องกับแนวคิดทางศาสนา เพียงประเด็นเดียว
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการเผยแพร่เรื่องอาหารมังสวิรัตให้สื่อมวลชนให้มากขึ้น
3. เนื่องจากผลการศึกษานี้ปรากฏว่า ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการตัดสินใจยอมรับการถือมังสวิรัตของสมาชิกคือนักบวช จึงควรรหาทางส่งเสริมให้มีการใช้สื่อบุคคลประเภทนี้ให้มากขึ้น อาจจะกระทำได้โดยฝึกอบรมความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับอาหารมังสวิรัตเพื่อเผยแพร่ให้สมาชิกเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง
4. ควรมีการสำรวจเพื่อทดสอบความเข้าใจในเรื่องอาหารที่เผยแพร่ไปสู่สมาชิก เพื่อทราบว่าสมาชิกมีความเข้าใจเพียงใด ถูกต้องหรือไม่อย่างไร
5. ควรมีการวิจัยด้านโภชนาการเกี่ยวกับการรับประทานอาหารมังสวิรัตของสมาชิกพุทธสถานสันติอโศก เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการเผยแพร่ค่านิยมและประโยชน์ของอาหารมังสวิรัต

6. ควรได้มีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของสื่อบุคคลที่ทำให้เกิดการยอมรับ นวัตกรรม และคุณลักษณะสำคัญของนวัตกรรมที่ทำให้เกิดการยอมรับ
7. ควรได้มีการศึกษาเปรียบเทียบสื่อบุคคลและสื่อเฉพาะกิจในการเผยแพร่ นวัตกรรม ให้ละเอียดยิ่งขึ้น เพื่อหาประสิทธิผลของสื่อที่มีต่อผู้รับ
8. การทำงานเผยแพร่ของพุทธสถานสันติอโศกมีการขยายงานและเกี่ยวข้องกับ สถานันต่าง ๆ ในสังคมทั้งภาครัฐบาลและเอกชน มีสมาชิกใหม่เข้าร่วมกิจกรรมอยู่เสมอ จึงควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในระยะเวลาต่อไป

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย